

VŠEOBECNÉ ZÁSADY

ÚSPĚŠNÉHO PĚSTOVÁNÍ RŮŽÍ

Nároky na klimatické podmínky:

Růžím vyhovuje stanoviště slunné, kratší část dne však uvítají zastínění, neboť sluneční úpal nemá příznivý vliv na barvu květů (popálení květů tmavších barev, vyblednutí světlejších). V úplném stínu se však růžím nedaří, neboť tvoří dlouhé, slabé, špatně vyžívající výhony, málo kvetou a květy jsou špatně vybarveny. Milují vzdušné stanoviště, proto je třeba se při výsadbě vyhnout koutům a výklenkům, které jsou špatně větratelné. V takovém prostředí se daří houbovým chorobám. Nevhodná je též výsadba pod staré mohutné stromy.

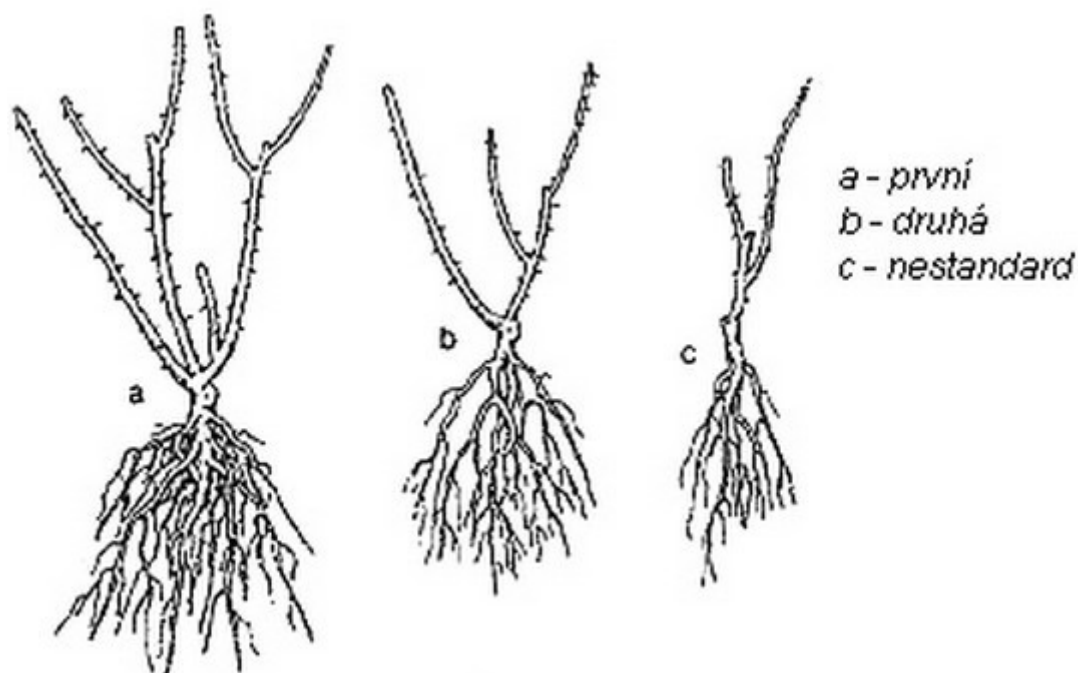
Půdní nároky:

Růže vyžadují půdu písčitohlinitou s propustnou spodní vrstvou a obsahem humusu 5 - 7%. Půdní reakci vyžadují slabě kyselou až neutrální – tedy pH 6 – 7. Příliš kyselou půdu upravíme přidáním vápna ve formě mletého vápence (CaCO_3), nikoliv hašeného vápna (CaO). Příliš zásaditou půdní reakci upravíme přidáním rašeliny. Ohledně výživy je důležitý vzájemný poměr základních prvků – tedy dusíku (N), fosforu (P_2O_5) a draslíku (K_2O). Vhodného vzájemného poměru $\text{N} : \text{P}_2\text{O}_5 : \text{K}_2\text{O} = 1 : 0,8 : 1,5$ se snažíme dosáhnout vyváženým hnojením.

Výsadba:

Nejvhodnější doba výsadby je podzim, přesněji druhá polovina října a trvá do příchodu mrazů. Příliš časně dobývání růží ve školce a následně i prodej má za následek nedostatečně vyztáhlé měkké výhony, což se může negativně projevit během přezimování. Nevyztáhlý výhon má totiž mnohem menší šanci přežít mrazy, než-li výhon zdřevnatělý a tvrdý – tedy dobře vyztáhlý. Skutečnost je proto naprostý opak všeobecně vžitě zásady – čím dříve růži na podzim zasadíme, tím lépe pro ni děláme. Též výsadba na jaře je jistě možná, jakmile půda rozmrzla, částečně oschla a nehrozí-li již opětovně zamrznutí. Obvykle to bývá od poloviny března do poloviny dubna. Výsadbu lze realizovat i později, je však třeba si uvědomit, že čím později sázíme, tím větší riziko ujmoutí sazenice a jejího zdárného vývoje podstupujeme. Z výše uvedeného bychom mohli nabýt dojmu, že není rozdílu, sázíme-li růže na podzim nebo na jaře, ale není tomu tak. Vzhledem k tomu, že se všechny růže dobývají na podzim, je při podzimním prodeji nejširší sortiment, zatímco na jaře se prodávají sazenice zbylé z podzimu, přičemž jejich množství a šíře sortimentu závisí na podzimní poptávce a na včasném či pozdějším příchodu zimy. Podzimní výsadba též přináší sazenicím možnost lépe se přes zimu v půdě usadit a na jaře (někdy již v průběhu zimy) pustí vlasové kořeny. Proto růže sázené na podzim jsou v prvním roce po výsadbě vitálnější, čemuž odpovídá též větší množství a lepší kvalita květů. Větší nároky kladené na sazenice při jarní výsadbě se snažíme zmírnit častější závlahou v období sucha a přistíněním výhonů. Při nákupu prostokořenných růží věnujeme pozornost především kořenům. Ty by se měly skládat u růží množených očkovaním z hlavního (kůlového), postranních a vlasových kořenů. Sazenice pěstované ve školce v hluboké humozní půdě (černozem) mají mnohem menší množství vlasových kořenů, než-li je tomu ve školkách s horšími půdními podmínkami. Mají-li po výsadbě na stanoviště

půdní podmínky horší, než byly ve školce, nastává pro sazenici nezáviděníhodná situace, se kterou se vyrovnává jen velmi obtížně, vyrovná-li se s ní vůbec. Dle počtu a síly výhonů rozlišujeme tři jakostní třídy. Do I. jakostní třídy zařazujeme růže, jež mají tři vyzrálé výhony alespoň 20 cm dlouhé větvičí se do 10 cm nad očkem a nepoškozené alespoň 20 cm dlouhé kořeny. II. jakostní třída se liší od I. pouze počtem výhonů – zde jsou to dva vyzrálé výhony. Sazenice neodpovídající ani II. jakostní třídě zařazujeme do třetí skupiny – tzv. nestandard a je ostudou školkaře, dáva-li tyto do běžného prodeje.

Jakostní třídy sazenic růží

Období mezi nákupem sazenic a jejich výsadbou by mělo být co nejkratší. Sazenice během tohoto období chráníme před sluncem, vysušujícím větrem a udržujeme je vlhké (např. překropením). Je-li čas mezi nákupem a výsadbou delší, je vhodnější sazenice založit do země. Pokud jsou kořeny před výsadbou zaschlé, ponoříme růže na 6 – 8 hodin do vody. Na připraveném pozemku vyryjeme pro každou sazenici jámu 30 x 30 cm velkou a 30 cm hlubokou. Na dno dáme asi 5 cm dobré kompostové země. Před výsadbou odstraníme poškozené kořeny a výhonky. Kořeny těsně před výsadbou zastříháme tak, aby se v jámě neohýbaly – tedy na délku zhruba 20 cm. Růže sázíme tak hluboko, aby byl kořenový krček 3 – 5 cm pod úroveň země. Kořenový krček, tedy místo, ze kterého vystupují výhony, je třeba zvlášť pečlivě chránit. Když totiž sazenici vložíme do správné hloubky a kořeny srovnáme do vodorovné polohy, nevyžene tolik planých výhonů (vlků). Nehledě k tomu, že je toto místo chráněné před mrazy. Poté kořeny zasypeme zemí a rukou přitlačíme, aby kořeny k zemi přilehly. Když je jáma naplněna, zem přišlápneme a rostlinu důkladně zalijeme. Na podzim chráníme růže vrstvou zeminy minimálně 20 cm vysokou, při jarní výsadbě rostliny přistíníme. Stromkové růže se vysazují obdobně jako keřové. Při výsadbě je však třeba dbát na to, aby bylo možné kmínky růží při zimním zakrývání ohnout. Při ohýbání je nutné kmínek s korunkou sklánět vždy přes odříznutý čípek. Proto už při výsadbě bychom měli myslet na pozdější směr ohýbání a stromek podle toho usadit. Po výsadbě umístíme k růži opěrný kolík, který musí sahat až do koruny. Výsadbou provádíme na jaře. Získáme-li sazenice stromkových růží na podzim, do jara je založíme. Zakládáme tím způsobem, že stromky pokládáme na

ležato do vyryté brázdy a celé je zahrneme zemí. Při výsadbě sazenic je nutné dodržet vhodný spon – tedy vzdálenost mezi jednotlivými keři. U velkokvětých a mnohokvětých růží je to 40 – 45 cm, čemuž odpovídá 6 – 5 rostlin na 1 m². Skalkové růže se sází na 30 – 35 cm, což je 12 – 9 rostlin na 1 m². U půdopokryvných růží je to 50 – 70 cm, tedy 4 – 2 rostliny na 1 m². Botanické a parkové růže sázíme ve sponu 0,8 – 1,5 m, soliterně 1 – 2 m od sebe. Pnucí růže vyžadují vzdálenost 1,2 – 2 m a růže stromkové 1 m. Uvedená rozmezí vychází z odlišné vzrůstnosti a robusnosti jednotlivých odrůd v určité skupině růží, přičemž informaci o konkrétní odrůdě by měl zákazník získat u prodejce sazenic.

Ošetření růží na jaře:

Jarní práce v růžích začíná odstraněním vrstvy zeminy, jež chránila růži přes zimu. Vhodný termín je po přechodu velkých mrazů, tedy od poloviny března do poloviny dubna. Poté následuje jarní řez, který je u různých skupin růží rozdílný. Pravidelný řez je u růží nutný k tomu, aby se rostlina omladila a vytvořila nové výhony. Bez řezu by rostla jen do výšky, ve spodní části by se vyholovala a ve střední části by rostliny odumíraly. Tato zásada platí pro většinu růží s výjimkou růží botanických, sadových, pnoucích a půdopokryvných. Nejdříve odstraníme výhony namrzlé, slabé a polámané. Též je nutné odstranit – pokud je to možné nejlépe odtržením – plané výhony. Jakýkoliv řez ušlechtilých výhonů děláme mírně šikmo 5 – 8 mm nad očkem. U velkokvětých růží ponecháme 2 – 4 očka. Je-li výhon silný, ponecháme více oček, na slabších výhonech necháváme oček méně. Mnohokvěté růže jsou především okrasou naší zahrady, nikoliv vázy a je proto důležité získat rovnoměrně zapojený porost, čemuž odpovídá rovnoměrnost řezu celého záhonu a neupřednostňuje se přesný počet oček na rostlině. Ten se pohybuje v rozmezí 3 – 8 oček na výhonu. Skalkové růže buďto neřezeme, nebo je zakrátíme asi na polovinu výšky rostliny. U pnoucích růží odstraníme namrzlé části výhonů, nebo prosvětlíme příliš zahuštěné části rostlin. Ve 3 – 5 roce po výsadbě začneme s postupným zmlazováním, což znamená odstranění nejstarších výhonů těsně nad zemí. Po tomto zásahu vyraší z báze rostliny výhony, které nám zajišťují průběžné kvetení i v dalších letech. Navíc zabráníme postupnému vyholování spodní části rostlin, známého především u remontujících odrůd pnoucích růží. Sadové a botanické růže většinou pouze prosvětlujeme a zakracujeme konce příliš slabých nebo proschlých výhonů. U půdopokryvných růží vysázených ve skupině řez obvykle nepřipadá v úvahu, jsou-li vysázeny soliterně, provedeme řez na 3 – 8 oček obdobným způsobem jako je tomu u mnohokvětých růží. Řez u stromkových růží je v podstatě shodný s keřovými a vycházíme při něm z odrůdy, která byla na stromek naočkována.

Letní řez se týká v zásadě všech remontujících odrůd. Po ukončení prvního květu se odkvetlé části odstraní u velkokvětých růží až pod první plně vyvinutý listu a u růží kvetoucích v chocholicích až k prvnímu očku pod chocholíkem. Tím docílíme u růží rychlejší tvorby nových výhonů květních oček.

Ošetřování růží během vegetace:

Udržení výsadby v bezplevelném stavu a nakypřený povrch půdy by měl být u růží samozřejmostí. Zaléváme k bázi rostliny. zálivkou přes list se podporují choroby listů, nehledě k tomu, že za silného slunečního svitu může dojít k popálení listů, neboť kapka vody na listu působí jako lupa. Zaléváme ve větších dávkách, alespoň 30 l na 1 m², což i za sucha postačí na 7 – 10 dnů. Růže koření v hloubce 50 cm, proto každodenní přestříknutí nemá smysl, jen se tím podporují houbové choroby a skvrny na květech. Od září zaléváme jen ve výjimečně suchých letech. Mulčování drčenou kůrou nebo travou je vhodné u těch skupin růží, které nevyžadují ochrannou vrstvu zeminy přes zimu. Přihnojení provádíme po jarním

ošetření růží druhým rokem po výsadbě plným hnojivem bez chloru s delším působením. Velice vhodným hnojivem je Cererit při průměrné dávce 70 g/ m². Na podzim můžeme přihnojit Síranem draselným v dávce 30 g/ m². Mají-li listy během vegetace světlezelenou barvu s tmavěji zbarvenými žilkami, jedná se o chlorozu způsobenou nedostatkem přijatého železa. Kulturu několikrát ošetříme přípravkem Chlorofeu 0,2% roztok.

Choroby a škůdci v průběhu vegetace:

Napadení růží chorobami nebo škůdci se po výsadbě s největší pravděpodobností nevyhneme, neboť ač jich není mnoho, jsou všeobecně rozšířeny. Budou-li však rostliny v dobré kondici – což závisí na naší péči – budou škodlivým činitelům mnohem úspěšněji odolávat. Volbou odrůdy a péčí jistě lze choroby omezit, neexistuje však zcela rezistentní odrůda a co o ní platí v jedné lokalitě, nemusí platit jinde. Pokud je již nutná chemická ochrana, řídíme se přesně návodem na etiketě a nepracujeme za slunce, deště nebo větru. Ošetření opakujeme přibližně v intervalu 10 dnů až do nápravy stavu. Je-li to možné, chemické přípravky střídáme, neboť škodlivé organizmy si mohou za určité období vytvořit rezistenci k používanému přípravku.

Černá skvrnitost (*Marssonina rosea*) bývá nejčastější chorobou růží. Obvykle od července se na listech objevují hnědé až fialově černé často žlutě orámované skvrny. U některých odrůd se napadené listy udrží na rostlině, u jiných opadávají. Intenzita napadení se obvykle stupňuje při vlhkém a teplém počasí. Rostlina vytváří nové výhony a záleží na dalším průběhu počasí, zda zůstanou zdravé. Zárodky houby přezimují především ve spadaném listí, kde vydrží bez poškození teplotu – 18 ° C. Ochrana spočívá v odstranění a spálení listí a větviček, nezaléváme na list, neboť při orosení se infekce šíří. Chemické přípravky: Venturol 0,1%, Sylit 65 0,1%, Dithane M 45 0,3%.

Padlí růžové (*Sphaerotheca pannosa* var. *rosae*): Na listech především u mladých výhonů se tvoří bělavý až šedobílý moučnatý povlak, napadá však i poupata a květy. Šíří se od června, častější výskyt bývá však v srpnu, v období bouřkového počasí a nočního ochlazení s rosou. Houba přezimuje ve spadaném listí i v poupatech na větvičkách. Zásady ochrany jsou stejné jako u černé skvrnitosti. Chemické přípravky: Saprol 0,125%, Karathane FN 57 0,1%, Sulikol při teplotách 18 – 25 ° C.

Rez růžová (*Phragmistium mucronatum*): Napadení prozradí žluté prášivé kupky (ložiska spor houby) na spodní straně listů. Na vrchní straně listů se objevují nažloutlé skvrny. Přechází-li houbové spory do období přezimování –tedy asi od srpna – barví se do červenohněda. Velice se jí daří při vysoké vlhkosti vzduchu a na studeném a vlhkém stanovišti. Zásady ochrany jsou opět shodné. Chemické přípravky: Saprol 0,125%, Dithane M 45 0,3%.

Kyjatka růžová (*Macrosiphon rosea*): Mšice napadají především mladé listy, poupata a nejmladší výhony, čímž způsobují jejich zakrnutí a zbrždění růstu. Vyskytují se především za teplého a suchého počasí. Z chemických přípravků je nejvhodnější Pirimor DP 0,075%, který působí jen na mšice, přičemž nelikviduje slunéčka – přirozené nepřátele mšic.

Pilatky a pilatěnky: Existuje několik druhů těchto drobných 3 – 10 mm velkých vosiček. Koncem května a v červnu kladou vajíčka na okraj listu a na řapík. Vylíhlé larvy – housenice – jsou 8 – 20 mm dlouhé a způsobují zavinování listů, nebo do nich vykusují otvory, některé pronikají i do dřevě větviček. Zde pak vytvářejí podélné chodbičky a způsobují vadnutí. Přesto, že poškozené listy jsou na první pohled nápadné a škůdce se některý rok vyskytuje v širším měřítku, má jen jednu až dvě generace a není příliš nebezpečný. Ochrana spočívá u odstranění poškozených listů a proděravělých výhonů. Chemicky nezasahujeme.

Přezimování růží:

Zakrytí růží vrstvou 20 – 30 cm zeminy je velice vhodný způsob ochrany před mrazem. Nejvhodnější doba nastává až po příchodu mrazů, ale ještě před trvalým zamrznutím půdy a teplotami pod -10°C . Obvykle to bývá v polovině listopadu. Je vždy lépe navézt kompost, než obnažovat kořeny z boku rostliny. Choulostivější odrůdy chráníme ještě chvojím. Mladší stromkové růže se každoročně ohýbají přes zbytek dřívějšího výhonu (tzv. čípek), vidlicí se přikolíkují do rýh a přihrnou zemí. Starší stromkové růže, které již nelze ohnout, chráníme pytlovinou nebo papírem, a to jak korunku, tak i kmínek. V žádném případě nelze použít folii. Botanické, sadové a půdokryvné růže ve skupinové výsadbě nepřihrujeme. Půdokryvné růže vysázené samostatně ošetříme stejným způsobem jako růže velkokvěté a mnohokvěté. Pnouché růže chráníme chvojím, zejména je důležité takto rostliny zastínit proti slunci v zimních a předjarních měsících.

Časová náročnost při pěstování růží:

Mnohdy jsou růže pokládány za příliš náročné a pracné. Skutečná situace je však poněkud jiná, neboť nároky na pěstování růží jsou srovnatelné s nároky méně udržovaného trávníku. Přitom se nám růže při vhodném výběru odrůd a zajištění základní péče odmění – jako jediná dřevina – krásnými květy od začátku léta až do zámrazu.